

23.4.2014

Julkinen

Vantaan Ympäristölautakunta

Vantaan ympäristöterveydenhuollon yksikön elintarvikevalvonnan auditoinnin selvityspyyntö

Etelä-Suomen aluehallintovirasto teki Vantaan ympäristöterveydenhuollon yksikköön elintarvikevalvonnan auditoinnin tammikuussa 2014. Audittoijina olivat Etelä-Suomen aluehallintoviraston läänineläinlääkäri Kaarina Sand (pääauditoija) ja ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Kirsi Hyvönen. Auditointiin osallistui tarkkailijana myös läänineläinlääkäri Eero Rautiainen.

Auditoinnilla havaittiin poikkeamia, joista on tarpeen pyytää selvitystä elintarvikevalvontaviranomaiselta. Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Vantaan ympäristölautakuntaa toimittamaan selvityksen raportissa mainittujen poikkeamien korjaamisesta ja niiden korjaamisen aikataulusta sekä korjaamisesta vastuussa olevasta tahosta Etelä-Suomen aluehallintovirastoon 13.6.2014 mennessä.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto pyytää Vantaan ympäristölautakuntaa toimittamaan aluehallintoviranomaiselle lisäksi tiedon siitä, kun havaitut poikkeamat on korjattu.

Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditointi perustuu elintarvikelaissa aluehallintoviranomaisille asetettuun kunnallisen elintarvikevalvonnan ohjaus- ja arviointivelvoitteeseen ja sitä toteutetaan Eviran kanssa tehtyjen tulossopimusten mukaisesti. Auditoinnin tarkoitus on varmistaa, että kunnallinen elintarvikevalvonta täyttää viralliselle valvonnalle asetetut vaatimukset sekä ohjata kuntia.

ALLEKIRJOITUS

Läänineläinlääkäri Kaarina Sand, pääauditoija

LIITTEET

Poikkeamaraportti tehdystä auditoinnista liite 1
Auditointiraportti liite 2

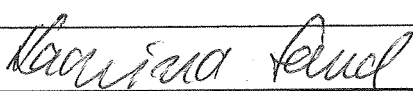
JAKELU

Vantaan ympäristölautakunta

Liite 1 – Poikkeamaraporttipohja (Aluehallintoviraston toteuttama kunnallisen elintarvikevalvonnan auditointi)

Dnro ESAVI/8198/05.14.08/2013

Auditoitu viranomainen		Vantaan ympäristöterveys
Osoite	Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa	
Auditoinnilla läsnä olleet auditoitavan viranomaisen edustajat	Stefan Skog, ympäristöjohtaja, läsnä osan kokouksista 13.1 ja 24.1 Kirsi Hiltunen, 1. kaupungineläinlääkäri, yksikön esimies Jaakko Peltomaa, 3. kaupungineläinlääkäri Marjoriikka Keränen, 4. kaupungineläinlääkäri Päivi Levänti, elintarviketarkastaja Michael Turunen, elintarviketarkastaja Hanna Salonen, elintarviketarkastaja Pirjo Turunen, terveydensuojelutarkastaja Ulla Kovanen, terveydensuojelutarkastaja Anneli Kaustia, 2. kaupungineläinlääkäriin sijainen Anu Käpyaho, terveydensuojelutarkastaja Tarja Nirvinen, terveydensuojelutarkastaja Raisa Turtiainen, terveydensuojelutarkastaja	
Auditoiva aluehallintovirasto	Etelä-Suomen Aluehallintovirasto	
Auditoijat	Läänineläinlääkäri Kaarina Sand, pääauditoija Ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Kirsi Hyvönen Eero Rautiainen, läänineläinlääkäri, tarkkailija	
Auditointikäynnillä läsnä olleet muut viranomaisten edustajat		
Auditointipäivämäärä	13. – 15., 17.1 ja 24.1.2014	
Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditointi perustuu elintarvikelaissa aluehallintoviranomaiselle asetettuun kunnallisen elintarvikevalvonnan ohjaus- ja arviointivelvoitteeseen ja sitä toteutetaan Eviran kanssa tehtyjen tulossopimusten mukaisesti. Auditoinnin tarkoitus on varmistaa, että kunnallinen elintarvikevalvonta täyttää viralliselle valvonnalle asetetut vaatimukset sekä ohjata kuntia.		
1 Auditointikäynnillä käsitellyt aihekokonaisuudet Valvonnan suunnitelmallisuus, valvontakohtetiedot, elintarvikehuoneistojen omavalvonta, tarkastussuunnitelma ja riskitekijöiden arviointi, viranomaisvalvonnan näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma, valvonnan toteuttaminen, valvontakirjanpito, hallinnolliset pakkokeinot ja niiden delegoinnit, rangaistusseuraamukset, valvonnasta perittävät maksut, suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta, terveysvaaratilanteet ja takaisin veto, viestintä ja tiedotus, voimavarat ja henkilöstön osaaminen, valvontasuunnitelman seuranta, toteutumisen arviointi ja raportointi sekä valvonnan työvälineet.		

1 Auditointikäynnillä käsitellyt aihekokonaisuudet	
2 Auditointikohteen toiminnassa havaitut poikkeamat, joihin edellytetään selvitystä	
1. Tarkastustiheyksiä on vähennetty huomattavasti yli 50% EVO:n suosituksista. Vähentämistä ei ole perusteltu dokumentoidulla riskinarvioinnilla tai riskiluokituksella. ((EY)882/2004 3 art.luku 1, sekä liite II luku II, EVO) 2. Viranomaisen näytteenotto- ja tutkimussuunnitelmat eivät täyttäneet säädösten vaatimuksia. Sitä, milloin näytteitä otetaan tai jätetään ottamatta, ei ole perusteltu dokumentoidulla riskinarvioinnilla tai riskiluokituksella. (MMM 3/EEO/2000, Mikrobikriteeriasetus EY N:o 2073/2005, Eviran ohje 10502/1 Elintarvikkeiden mikrobiologinen näytteenotto ja analyysit, ohje elintarvikeviranomaisille). 3. Tarkastusten kattavuus on suhteessa EVO:on alhainen. (EVO 2012)	
3 Päivämäärä 23.4.2014	 Pääauditoijan allekirjoitus
4 Tässä raportissa mainittujen poikkeamien korjaamisesta on saatu selvitys (pvm)	
5 Tässä raportissa mainitut poikkeamat on todettu korjatuiksi	
(pvm)	 Pääauditoijan allekirjoitus

Aluehallintovirasto lähettää tämän poikkeamaraportin tiedoksi osoitteeseen:
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kirjaamo,
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki

ESA VI/8198/05.14.08/2013

23.4.2014

Auditoitu viranomainen	Vantaan Ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkö
Osoite	Pakkalankuja 5, 01510 Vantaa
Auditoinnilla läsnä olleet auditoitavan viranomaisen edustajat	Stefan Skog, ympäristöjohtaja, läsnä osan kokouksista 13.1 ja 24.1 Kirsi Hiltunen, 1. kaupungineläinlääkäri, yksikön esimies Jaakko Peltomaa, 3. kaupungineläinlääkäri Marjoriikka Keränen, 4. kaupungineläinlääkäri Päivi Levänti, elintarviketarkastaja Michael Turunen, elintarviketarkastaja Hanna Salonen, elintarviketarkastaja Pirjo Turunen, terveydensuojelutarkastaja Ulla Kovanen, terveydensuojelutarkastaja Anneli Kaustia, 2. kaupungineläinlääkäriin sijainen Anu Käpyaho, terveydensuojelutarkastaja Tarja Nirvinen, terveydensuojelutarkastaja Raisa Turtiainen, terveydensuojelutarkastaja
Auditoiva aluehallintovirasto	Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Auditoidijat	Kaarina Sand, läänineläinlääkäri, pääauditoija Kirsi Hyvönen, ympäristöterveydenhuollon ylitarkastaja Eero Rautiainen, läänineläinlääkäri, tarkkailija
Auditointikäynnillä läsnä olleet muut viranomaisten edustajat	
Auditointipäivämäärät	13. – 15, 17.1 ja 24.1. 2014

Kunnallisen elintarvikevalvonnan auditointi perustuu elintarvikelaissa aluehallintoviranomaisille asetettuun kunnallisen elintarvikevalvonnan ohjaus- ja arviointivelvoitteeseen ja sitä toteutetaan Eviran kanssa tehtyjen tulossopimusten mukaisesti. Auditoinnin tarkoitus on varmistaa, että kunnallinen elintarvikevalvonta täyttää viralliselle valvonnalle asetetut vaatimukset sekä ohjata kuntia.

Elintarvikevalvonnan auditoinnista on säädetty elintarvikelaissa (23/2006), valvonta-asetuksessa (EY) 882/2004, valvontaohjelma-asetuksessa (78/2011) ja valvontasuunnitelma-asetuksessa (665/2006). Elintarvikevalvonnan auditointiperusteet on esitetty valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman EVO 2011- 2014:n (päivitys 2013) luvussa 4 paikallisen elintarvikevalvonnan järjestämisestä koskevassa ohjeistuksessa ja luvussa 5.3 "Elintarvikevalvonnan auditoinnit". Vuonna 2014 tapahtuvat auditointijärjestelmien muutokset eivät koskeneet vielä tätä auditointia.

Elintarvikevalvonnan toteutumista käytiin läpi Eviran auditointiohjeen (Ohje/versio 10018 /3, 2013) mukaisesti. Vuoden 2014 ohjeistus ei ollut vielä valmistunut.

Auditoinnin sisältö

13.1 Alkukokous ja haastattelut,
14.1 Aloituspalaveri toimistolla ja sen jälkeen kohdekäynti liha-alan laitoksessa
15.1 Aloituspalaveri toimistolla ja sen jälkeen kohdekäynnit varastolaitoksessa ja varastolaitoksessa, jossa vähäistä vihannesten käsittelyä
17.1 Aloituspalaveri toimistolla ja sen jälkeen kohdekäynti kala-alan laitoksella
24.1 Loppukokous

Haastattelun ja asiakirjojen tarkastelun yhteydessä tehdyt havainnot**1 Valvonnan suunnitelmallisuus (Kunnan valvontasuunnitelma)**Havainnot:

Vantaan ympäristöterveysyksiköllä on säädösten mukainen ja selkeä ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma.

Valvontaviranomainen on tehnyt kirjallista valvontasuunnitelmaa koskevan päätöksen säädösten mukaisesti. Yksikön esimiehen mukaan hyväksymisen yhteydessä käsitellään suullisesti valvontafrekvenssejä ja verrataan niitä valtakunnalliseen elintarvikevalvontaohjelmaan (EVO).

Koko yksikkö osallistuu tulevan vuoden valvontasuunnitelman laadintaan. Syksyisissä yksikkökokouksissa pohditaan yhdessä kuluneen vuoden valvontaa, sen toteutumista ja sen pohjalta havaittuja muutostarpeita ja tulevan vuoden painopisteitä. Painopisteitä on valittu myös yhteistyössä pääkaupunkiseudun muiden ympäristöterveydenhuollon yksikköjen kanssa.

Valvontasuunnitelmassa otetaan huomioon EVO:n valvontaprojektit (=hankkeet), mutta seuranta(=valvonta)ohjelmista ei ole mainintaa. Näytteitä seurantaohjelmiin liittyen on kuitenkin otettu.

Laitoksille on laadittu omat valvontasuunnitelmat. Kaikissa laitospohjoisissa suunnitelmissa ei ollut suunnitelman laatimispäivämäärää tai tekijää.

Yksikkö on tällä hetkellä tyytyväinen valvontasuunnitelmaansa, jota on kehitetty yhdessä eikä koe tarpeelliseksi juuri tällä hetkellä muuttaa sitä. Päivittäminen odottaa myös EVO:n päivitystä.

Yksiköllä on laatujärjestelmä, johon kuuluu laatukäsikirja ja toimintaa tukevia laatuasiakirjoja mm. erilaisia ohjeita, lomakkeita ja malliasiakirjoja. Edellä mainitut on luetteloitu erilliseen luetteloon. Luetteloa ei ole vielä linkitetty laatukäsikirjaan ja luettelossa olevien ohjeiden tms. otsikot poikkesivat osin varsinaisten ohjeiden otsikoista. Laatukäsikirjan päivitetty versio on luonnosvaiheessa.

Yhteisiä menettelytapoja on käsitelty ja sovittu tiimipalavereissa, mutta haastateltavien mukaan palvereissa sovittuja asioita ei oltu kokonaisuudessaan viety laatujärjestelmään. Laatukäsikirjaan päivitettiin auditoinnin jälkeen oleellisia puuttavia ohjeita.

Suunnitelmassa tai laatukäsikirjassa ei ole mainintaa valvonnan laadullisista

tavoitteista. Yksikön mukaan sellaisia on suunnitelman noudattaminen, valvonnan yhdenmukaisuus ja tasalaatuisuus.

Laatukäsikirjaluonnoksessa on kuvaus tavoitteiden seurannasta ja mittareista. Näitä ovat elintarvikehuoneiston ilmoitusten ja -hakemusten käsittelyaika, ensimmäisen tarkastuksen päivämäärä ja vuosittainen tarkastusten määrä. Tarkastusten määrän tavoitteeksi on asetettu kolme tarkastusta viikossa valvojaa kohden. Valvonnan laatua mittaavat mittarit on suunnitelmassa kuvattu epäselvästi eikä toteutumisen arvioinnissa ilmene vielä kaikkien mittareiden käyttöä.

Vahvuudet / hyvät käytännöt:

Tiimisopimukset sitouttavat työntekijät hyvin toteuttamaan yhdessä laadittua suunnitelmaa.

Pääkaupunkiseudun valvontayksiköiden yhteistyö.

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Varmistetaan että ohjeissa ja laatukäsikirjan ohjeluettelossa on yhtenevät tunnistet. Päivitetty ohjeluettelo otsikoidaan ja liitetään tunnistettavasti osaksi laatukäsikirjaan. Suositellaan, että ohjeet numeroidaan, jotta ne on helpompi löytää. Varmistetaan että kaikki ohjeet löytyvät luettelosta. Myös suositellaan, että käytössä olevat EVIRA:n ohjeluettelo (ml. Oiva-ohjeet linkkinä), joka yksiköllä jo on, liitetään laatukäsikirjaan.

Tuodaan selvemmin esille laatukäsikirjassa varsinaiset mittarit ja varmistetaan, että ne käsitellään myös valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa. Siirretään laatukäsikirjan kohdasta 4.5 "Tarkastusten suorittaminen" elintarvikevalvontaa kuvaavat tavoitteet otsikon 4.7 "Tavoitteet, seuranta ja mittarit" alle.

Mainitaan jatkossa valvontasuunnitelmassa EVO:n seurantaohjelmat.

Lisätään laitoskohtaisiin suunnitelmiin päivämäärät ja suunnitelman laatijan nimi.

Poikkeamat:-

Kohdevalvonta:

Havainnot: Kohdekäyntien yhteydessä todettiin, että kohteille ilmoitettiin eri tavoilla ennakolta tarkastamisesta riippuen kohteesta (kts kohta 6).

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Varmistetaan, että kohteita kohdellaan mahdollisimman yhdenmukaisesti (laitokset, ennalta ilmoittaminen).

Poikkeamat: -

2 Valvontakohdetiedot

Havainnot:

Valvontakohderekisterinä toimii Digian Tarkastaja-ohjelma. Ajan tasalla olevia kohdekohtaisia tietoja kerätään yksikköön tulleista ilmoituksista, tarkastusten havainnoista, mediasta ja yritysten nettisivuilta. Tarkastaja ohjelmasta saadaan ulos

erilaisia tilastoja mm. tarkastajakohtaiset suunnitelmat, joista ilmenee tarkastamattomat kohteet. Kaikki valvojat käyttävät järjestelmiä.

Yksikön mukaan järjestelmät eivät pysy toistensa päivitysten tahdissa (Kuti- ja Tarkastaja-järjestelmät).

Yksikön mukaan Oiva-raporttia ei pysty liittämään tarkastaja järjestelmään. Yksittäisen Oiva-raportin laatiminen vie kohtuuttomasti aikaa. Oiva-raporttia laadittaessa ja kirjattaessa asioita Kuti/Tarkastajajärjestelmään joudutaan asioita kirjaamaan kahteen kertaan.

Järjestelmistä kunta ei pysty seuraamaan, miten paljon Oiva-raporteissa on annettu abcd-arvosanoja, minkä seurauksena johtotasolla ei pystytä seuraamaan paljonko on annettu eri arvosanoja. Järjestelmää päivitettiin tältä osin auditoinnin jälkeen ja seuranta on nyt mahdollista.

Suunnitelmassa ja laatukäsikirjaluonnoksessa on kuvattu menettelyt kohteisiin liittyvien asiakirjojen hallinnoinnissa.

Yksikössä on taulukko-ohjelma, joka laskee käsittelyajat erilaisille ilmoituksille. Esimies /tiimin vastuuhenkilö seuraa taulukosta ilmoitusten käsittelyaikoja sekä tarkastusten suorittamista riskiluokituksen mukaisen ajan puitteissa ja puuttuu tarvittaessa asiaan.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: Taulukko-ohjelma, jolla seurataan ilmoitusten käsittelyaikoja ja tarkastusten suorittamista.

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Suositellaan, että asiakirjahallinnon kuvausta selvennetään siten, että valvontasuunnitelmassa keskitytään kuvaamaan järjestelmiä ja itse toiminnan kuvaus/menettelyohje keskitetään laatukäsikirjaan.

Poikkeamat: -

Kohdevalvonta:

Havainnot:

Suuren kohteen toiminnan ja rakenteiden muutoksia käsitellään palavereissa ja kirjataan palaveripöytäkirjoihin.

Tarkastuksella puututtiin elintarvikehuoneistoon ilmestyneeseen kulkuväylään, mitä ei ollut aikaisemmin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

3 Elintarvikehuoneistojen omavalvonta

Havainnot:

Omavalvonnan tarkastamisen menettelytapoja on kuvattu valvontasuunnitelmassa

kohdassa 9.2 "Tarkastusten sisältö". Yksiköllä on omavalvonnan yleisohje, johon suunnitelmien tasoja verrataan. Yksiköllä on useita erilaisia omavalvonnan malleja pienemmille toimijoille. Pienille toimijoille mallit toimivat minimitasona. Myös PTY:n, MaRa:n, Oivan, Eviran hyväkäytännön mallit ja abcd-lomakkeet toimivat tason mittareina. Yhteisiä linjoja haetaan lisäksi tiimipalavereissa.

Yksikön mukaan kohteiden omavalvontasuunnitelmat käydään vähintään kolmen vuoden aikana läpi. Esim. laitoksien omavalvontasuunnitelmia ei käydä vuosittain läpi. Valvontasuunnitelmassa mainitaan että tarkastuksilla käydään omavalvontaa läpi, mutta tarkempaa kuvausta ei ole. Laitoskohtaisissa valvontasuunnitelmissa on mukana osiot omavalvonnan valvomisesta, mutta ne olivat osin puutteellisia (kts. painopistealueet).

Omavalvonnan toimivuuden tarkastamisessa käytetään Eviran ohjeita ja abcd-lomakkeita. Toimivuutta on tarkasteltu mm. lämpötiloja mittaamalla. Isoilla toimijoilla katsotaan omavalvonnan toimivuutta pistokokeena. Tarkastetaan esim. omavalvonnassa havaittujen poikkeamien korjaavien toimenpiteiden toteutumista. Pakkausmerkkintöjen virheet ovat yksikön mukaan haastavia saada korjattua.

Tarkastuksilla varmistetaan omavalvonnan ajantasaisuus. Yksikkö käyttää myös PTY:n sähköistä tietopankkia yritysten omavalvonnan ja omavalvontasuunnitelmien tarkastamisessa.

Pienissä 1-2 hengen yrityksissä on hyväksytty osin suullinen omavalvontasuunnitelma.

Jos omavalvontasuunnitelma on puuttunut kokonaan, niin on siirrytty tarvittaessa pakkokeinoihin.

Toimijan omavalvontanäytteenottosuunnitelman riittävyttä verrataan mikrobikriteeriasetukseen ja Eviran ohjeisiin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: Omavalvontamallit ovat myös englanniksi, turkiksi ja kiinaksi. Tarvittaessa kaupungin tulkit ovat mukana tarkastuksilla.

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Toimijoiden omavalvontasuunnitelmat arvioidaan EVO:n (kohta 4.6) tai vastaavan ja Oivan ohjeiden mukaan.

Varmistetaan, että myös sähköisen tietopankin kautta tapahtuva omavalvonnan ja omavalvontasuunnitelmien tarkastelu tulee dokumentoitua. Dokumentointimenettelyt lisätään laatukäsikirjaan.

Tarkastuksen jälkeen peilataan tarkastuksella tehtyjä havaintoja omavalvontasuunnitelmaan.

Poikkeamat: -

Kohdevalvonta:

Havainnot: Kohdekäynnillä valvoja kiinnitti huomiota toimintaan, jota ei mainittu omavalvontasuunnitelmassa ja kehotti lisäämään sen omavalvontasuunnitelmaan.

Suuren laitoksen omavalvontasuunnitelmaa ei ole valvojan mukaan käyty kokonaisuudessaan läpi kolmen vuoden aikana. Kohteen omavalvontasuunnitelma oli niin laaja, että valvoja koki sen yksityiskohtaisen seuraamisen mahdottomaksi. Valvojan mukaan Eviran ja EVO:n valvontaohjeet eivät täysin sovellu kaikkein suurimmille laitoksille.

Kohteessa oli likainen puulava pakkaustarvikevarastossa, mikä oli välittömässä yhteydessä korkeimman hygienian alueen kanssa aiheuttaen siten kontaminaatoriskin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Varmistetaan, ettei puulavojen säilytys aiheuta kontaminaatoriskiä korkeimman hygienian tuotantoalueelle tai pakkausmateriaaleille. Varmistetaan, että puhtausaluejaot, sulkutilat, henkilökunnan kulkureitit sekä lavojen käsittely ja kuljetusreitit ovat tältä osin asianmukaiset.

Poikkeamat: -

4 Tarkastussuunnitelma ja riskitekijöiden arviointi

Havainnot:

Yksiköllä on käytössään kohderyhmäkohtainen tarkastussuunnitelma lukuun ottamatta laitoksia, joilla on laitokohtainen tarkastussuunnitelma. Kohderyhmät oli luokiteltu toiminnan ja volyymin mukaan tarkemmin kuin EVOssa. Tarkastaja olivat vielä laatineet itselleen omat tarkastussuunnitelmat. Tavoitteena on tehdä kolme tarkastusta viikossa tarkastajaa kohden.

Yksikön mukaan tarkastustiheyksissä pohjataan EVO:n riskinarviointiin, mutta tarkastusmääriä on kuitenkin vähennetty voimakkaasti EVO:n suosittamista määristä. Toisaalta joidenkin kohteiden tarkastusmääriä on lisätty. Tarkastuksia on lisätty suurten laitosten kohdalla (yksi liki 100%). Tarkastustiheyksiä oli vähennetty voimakkaasti esim. laitoskeittiöiden ja ravintoloiden kohdalla, joiden tarkastustiheydet olivat vain 21% ja 33% EVO:n tarkastustiheyksistä. Yksikön mielestä EVO:n tarkastustiheydet ovat osin ylimitoitettuja ja toisissa kohdissa esim. suurten laitosten kohdalla alimitoitettuja.

Valvontasuunnitelmassa on kuvattu riskinarviointiin liittyviä tekijöitä. Kohteista ei ole kuitenkaan tehty dokumentoitua kohdekohtaista riskinarviointia eikä varsinaista menetelmää riskinarvioinnin tekemiseksi ole.

Yksikön mukaan resurssit eivät vaikuta tarkastussuunnitelmaan elintarvikevalvonnan kohdalla vaan resurssit vaikuttavat muihin ympäristöterveydenhuollon osa-alueisiin.

Laitosten tarkastustiheyttä kuvataan valvontasuunnitelmassa olevassa taulukossa 10. sivu. 41 (2014 versio) luvuilla 2-42. Tämä ilmaisutapa on epäinformatiivinen. Mm. henkilöresursseista on mahdoton päättää, jos ei tiedetä käydäänkö laitoksessa 2 vain 42 kertaa. Toimijoille tämä ei myöskään anna perusteita ottaa kantaa valvontaansa.

Yksikkö on arvioinut, että suunnitelmallisen valvonnan ulkopuoliseen valvontaan menee 7.5 htv:tä. Tarkemmin uusien kohteiden vaatimaa aikaa ei ole arvioitu.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Suositellaan, että otetaan käyttöön menetelmä riskinarvioimiseksi.

Muokataan laitosten tarkastussuunnitelmaa (valvontasuunnitelma taulukko 10.) informatiivisemmaksi.

Poikkeamat:

Tarkastustiheyksiä on vähennetty huomattavasti yli 50% EVO:n suosituksista. Vähentämistä ei ole perusteltu dokumentoidulla riskinarvioinnilla tai riskiluokituksella. (EY)882/2004 3 art.luku 1, sekä liite II luku II, EVO

Kohdevalvonta:

Havainnot: Kohdevalvonnan havainnot on esitetty yleisissä havainnoissa.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

5 Viranomaisvalvonnan näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma

Havainnot:

Valvontasuunnitelman mukaan näytteenottosuunnitelma perustuu mikrobikriteeriasetukseen, kansallisen lainsäädännön vaatimuksiin, Eviran ohjeisiin ja edellisen vuoden ruokamyrkytyspidemioihin. Yksiköllä on valvontasuunnitelman osana suunnitelma näytteenotosta projekteissa ja tasokartoituksissa. Suunnitelmassa ei ole mainittu tutkittavia analyysejä. Yksikön mukaan projektitutkimusten näytteenotto ei ole valvontasuunnitelmaa tehtäessä vielä tiedossa. Projekteista tehdään projektikohtaiset näytteenottosuunnitelmat. Muuta yleistä näytteenottosuunnitelmaa ei ole. Puutteellisesta näytteenottosuunnitelmasta on annettu kehitysehdotus vuoden 2005 vaatimusten arvioinnissa.

Laitoksien laitospkohtaisissa valvontasuunnitelmissa on kuvattu vaihtelevasti näytteenottoa.

Valvontasuunnitelman kohdan 9.4.2 mukaan laitosten näytteenotto perustuu riskinarviointiin, mutta riskinarviointia ei kuitenkaan ole tehty dokumentoidusti (kts. kohta 4.)

Viranomaisen suorittaa myös pistokoeluonteista näytteenottoa toimijoiden omavalvonnan toimivuuden arvioimiseksi.

Pienemmissä kohteissa näytteitä otetaan tarkastuksella havaittujen puutteiden perusteella tai omavalvontanäytteenottojen puutteellisuuden takia.

Yksikkö käyttää Metropolilabin palveluja. Laboratoriolle maksetaan varautumisesta (mm. ruokamyrkytysnäytteiden tutkimukset).

Yksikön mielestä määrärahoja näytteiden tutkimuksiin on saatu riittävästi.

Päivitetyssä laatukäsikirjaluonnoksessa on kuvattu toimenpiteet silloin, kun viranomaisnäytteenoton tulokset ovat välttäviä tai huonoja. Valvontasuunnitelmassa on mainittu toimenpiteet projektinäytteiden tulosten kohdalla.

Näytteenottosuorite ja näytetulokset kirjataan tarkastajajärjestelmään.

Projektien yhteydessä laaditaan näytetuloksista yhteenvetoja. Muita yhteenvetoja tai pohdintoja liittyen elintarvikenäytteiden tulosten yleisiin trendeihin ei ole tehty. Näytetuloksista keskustellaan palaverissa.

Toimijalle annetaan aina tosite näytteenotosta, mutta asiaa ei ole kirjattu suunnitelmaan tai laatukäsikirjaan.

Vasu-raportissa vuodelta 2012 mainitaan, että näytteenottosuunnitelmasta on toteutunut 87%, mutta epäselväksi jää, mikä on suunniteltu näytteenottomäärä 350 ja siten mihin toteutunutta näytteenottomäärää verrataan.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: Yhteiset näytteiden tutkimusprojektit pääkaupunkiseudun muiden valvontayksiköiden kanssa.

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Suositellaan, että laaditaan yhteenvetoja ja pohdintoja tutkimustuloksista myös muiden (esim. omavalvonnantoimivuutta varmistavat näytteet) kuin projektien kohdalla ja liitetään osaksi toteumaraporttia.

Näytteenoton toteuma esitetään tarkemmin seuraavassa vasu-raportissa.

Lisätään laatukäsikirjaan, että toimijalle annetaan tosite näytteenotosta.

Poikkeamat: Viranomaisen näytteenotto- ja tutkimussuunnitelmat eivät täyttäneet säädösten vaatimuksia. Suunnitelmasta puuttuu tutkittavat analyysit. Sitä, milloin näytteitä otetaan tai jätetään ottamatta, ei ole perusteltu dokumentoidulla riskinarvioinnilla tai riskiluokituksella.

Elintarvikelaki 39 ja 48§, MMM 3/EEO/2000, Mikrobikriteeriasetus EY N:o 2073/2005, Eviran ohje 10502/1 Elintarvikkeiden mikrobiologinen näytteenotto ja analyysit, ohje elintarvikeviranomaisille.

Kohdevalvonta:

Havainnot: Viranomaisella ei ollut dokumentoitua suunnitelmaa siitä, että suurelta laitokselta tulee tutkittua kaikki lainsäädännön vaatimat näytteet. Laitos tutkitutti runsaasti näytteitä omavalvontana, mutta tästä ei ole mainintaa viranomaisen laitospöytäkirjassa valvontasuunnitelmassa. Viranomaisen näytteenottosuunnitelma oli tältä osin puutteellinen.

Toisessa laitospöytäkirjassa valvontasuunnitelmassa on analyysikohtainen näytteen tutkimissuunnitelma. Suunnitelma ei kuitenkaan kaikilta osin ollut mikrobikriteeriasetuksen mukainen.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: Yhdistetty yhteiseen osioon

6 Valvonnan toteuttaminen (tarkastuksen sisältö ja toteutus)

Havainnot:

Suurin osa tarkastuksista tehdään ilman ennakkoilmoitusta. Ennalta ilmoitetaan laitosten käyttöönottoon liittyvät tarkastukset tai ilmoitettavien elintarvikehuoneistojen ensimmäiset tarkastukset. Yksikön mukaan ennalta ilmoitetaan myös, jos on tärkeää, että oikea kontaktihenkilö on paikalla. Myös työsuojelulliset seikat ja muut turvallisuuteen(security!) ja hygieniaan liittyvät seikat estävät täydellisen yllätystarkastuksen tekemisen suurimmilla laitoksilla. Käytännössä ennalta ilmoittamisessa laitoksia kohdeltiin eri tavoilla: joillekin laitoksille ilmoitetaan aina, toisille mennään aina yllätyksellisesti.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia tehdään käyttöönottoon liittyen, epidemiaepäilyn yhteydessä tai Eviran pyyntöjen perusteella. Uudet kohteet tulevat heti suunnitelmallisen valvonnan piiriin.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia näytteitä otetaan ruokamyrkytysepidemioiden yhteydessä.

Valvontasuunnitelman ulkopuolisia tarkastuksia ei ole kirjattu Vasu-raporttiin 2012. Ympäristö-lautakunnalle lähetetyssä toteumassa on suunnitelman ulkopuolisten tarkastusten määräksi mainittu 155. Vasu-raporttiin on kirjattu, että suunnitelluista tarkastuksista (1088) on toteutunut 721 kpl, mikä on 66 % suunnitelluista tarkastuksista. Vasuraportissa on toteutumisasteeksi kuitenkin mainittu 80 %. (asiaa käsitellään kohdassa 13.) Tuloksissa esiintyvät poikkeavuudet johtuivat osin valtakunnallisten tietojärjestelmien ongelmista.

Yksikön mukaan tarkastukset suoritetaan samalla tavalla riippumatta siitä, onko kyseessä vientiin lähtevä erä tai kotimaan kulutukseen lähtevä. Valvoja ei valvoessaan tiedä minne tavarat menevät. Yksikön mukaan erot tarkastuksissa johtuvat enemmän laitosten muista ominaispiirteistä. Valvontasuunnitelmassa korostetaan, että viranomaisvalvonnan puute ei saa olla esteenä viennin toteutumiselle. Maksutaksassa vientiin liittyvä valvonta on hinnoiteltu korkeammaksi kuin muu valvonta.

Tarkastuksen suorittaminen on ohjeistettu laatukäsikirjassa. Valvojat käyttävät tarkastuksillaan Eviran ohjeita (ml. laitosvalvonta-, projekti-, vientitarkastus-, abcd-lomakkeet, ja Oiva- tarkastusten ohjeet). Projekteista laaditaan myös omia tarkastuslomakkeita. Laitoskohtaissa valvontasuunnitelmissa kuvataan myös joiltain osin valvontamenettelyjä laitoksissa.

Yksikön kokouksissa sekä ristiin- ja yhteistarkastuksilla sovitaan yhteisiä valvonnan menettelytapoja. Sovittuja menettelyjä on osin kirjattu palaveripöytäkirjoihin, erillisiin ohjeisiin ja päivitetty laatukäsikirjaluonnokseen.

Edellisillä tarkastuksilla havaintojen perusteella annetut kehotukset tarkastetaan viimeistään seuraavalla tarkastuksella ja toteutuminen kirjataan tarkastuskertomukseen. Valvojat pitävät erilaisilla menetelmillä kirjaa toteutetuista kehotuksista, jos tieto toteuttamisesta saadaan muulla luotettavalla tavalla (valokuva, sähköposti, palaverimuistio tms.).

Valvojilla oli hyvä keskusteluyhteys valvottaviin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: Valvonnan yhtenäistämisen kehittämiseksi valvojat tekevät ristiintarkastuksia ja yhteistarkastuksia

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Valvontamenetelmien yhtenäistäminen riskinarviointi huomioiden.

Vientilaitosten valvontatiheys perustellaan riskinarvioinnilla tai riskiluokituksella sekä vientimaan vaatimuksilla.

Poikkeamat: -

Kohdevalvonta

Havainnot:

Kohdevalvonnan kohteissa todettiin, että valvontakäytännöt vaihtelivat tarkastajakohtaisesti. Kohteetkin olivat erilaisia. Oiva:n laajeneminen tulee jatkossa yhtenäistämään menettelytapoja.

Kohdekäynneillä kävi ilmi, etteivät EVOn ohjaamat tarkastusajat riittäneet valvontakäynnin suorittamiseen. Joistakin tarkastuksista laskutettiin vähemmän kuin aikaa todellisuudessa käytettiin (kts kohta. 9). Asiaa perusteltiin myös mm. sillä, että kohteitten lisäksi valvojillakin on yksilöllisiä eroja.

Valvojilla on olemassa kirjanpito, mistä he tarkkailevat tarkastusten toteutumista.

Suuressa elintarvikelaitoksessa kävi myös ulkopuolisia tarkastajia.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Poikkeamat: -

7 Valvontakirjanpito

Havainnot:

Tarkastuksista on kirjoitettu aina tarkastuspöytäkirjat. Toimijan kanssa käydyistä palavereista on niin ikään laadittu muistiot. Myös merkityksellisistä puheluista pidetään kirjaa. Kohteen valvontaan liittyvät asiat, muistiot, sähköpostit, tms. liitetään kohteen tietoihin Tarkastaja – ohjelmaan. Kaikkia näytetuloksia ei säilytetä, koska ne löytyvät kohteen kirjanpidosta. Tarkastaja-ohjelmaa käyttää koko yksikkö.

Varsinaista menettelyohjetta tarkastuspöytäkirjan laatimiseen ei ole. Pääkohdittain tarkastuspöytäkirja laaditaan Tarkastaja-ohjelman pohjaan huomioiden hallintolain vaatimukset. Tarkastuspöytäkirjat ovat jonkin verran erilaisia valvojasta riippuen. Mm. perusteluina käytetyt lainkohdat (pykälät) ja korjauskehotusten määräajat on merkitty vaihtelevasti. Edellisten tarkastusten perusteella kehoitettujen toimenpiteiden korjaukset oli niin ikään merkattu vaihtelevasti tarkastuskertomuksiin. Korjausten toteutumisesta valvojat pitivät kirjaa, tosin vaihtelevilla menetelmillä.

Tarkastuskertomuksissa ei aina erotu riittävästi havaintojen perusteella annetut toimenpidekehotukset.

Tarkastuspöytäkirjoihin oli suurimmaksi osaksi merkitty onko tarkastus tehty ennalta ilmoittaen vai ei, mutta ei aina.

Kohdevalvonnan kohteiden tarkastuskertomukset on jaettu toimijoille.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Laatukäsikirjaan lisätään/laaditaan menettelytapaohje, missä ohjataan tarkastuspöytäkirjan laatimisen menettelytavat siten kuin se Oiva-järjestelmän käyttöönoton jälkeen on tarpeellista. Oiva-järjestelmä tulee jatkossa vahvasti ohjaamaan valvontakirjanpitoa.

Merkitään tarkastuspöytäkirjoihin aina onko tarkastuskertomus tehty ennalta ilmoittamatta vai ei, korjauskohteitten määräajat ja edellisten korjauskehotusten toteutuminen.

Toimenpidekehotukset esitetään selvästi.

Poikkeamat: -

Kohdevalvonta (mukaan lukien käynneillä seuratuista laitostarkastuksista laaditut kertomukset):

Havainnot: Yhdistetty yleisiin havaintoihin

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

8 Hallinnolliset pakkokeinot ja niiden delegoinnit, rangaistusseuraamukset

Havainnot:

Vantaan ympäristöterveysviranomaisen on delegoinut hallintomenettelyt pakkokeinoineen säädösten mukaisesti.

Yksikön mukaan kehoitus annetaan, jos tarkastuksella havaitaan elintarviketurvallisuutta heikentäviä tekijöitä tai tekijöitä, jotka johtavat kuluttajaa harhaan.

Määräaikoja käytetään vaihdellen riippuen tilanteen laadusta esim. sulaneet pakasteet heti, pakkausmerkinnät 3 kk tai rakenteiden heikkoudet 1v. Tapauksista keskustellaan ja etsitään yhteisiä toimintatapoja kokouksissa.

Kehotettujen toimenpiteiden toteutumista seurataan uusintatarkastuksella tai poikkeustapauksissa, jos tilanne niin sallii, asia selvitetään puhelimitse tai sähköpostilla. Valvojat pitävät määräaikojen toteutumisesta kirjaa.

Pakkokeinoin siirrytään, jos kahden kehotuksen jälkeen ei vaadittuja toimenpiteitä toteuteta. Ensimmäisen kehotuksen jälkeen on toimijan toteutettava jo osittain kehotuksen edellyttämät toimenpiteet. Jos mitään ei ole tehty, siirrytään jo tässä vaiheessa pakkokeinoin. Pakkokeinoin siirrytään tarvittaessa heti, jos elintarviketurvallisuus vaarantuu. Ennen pakkokeinoin siirtymistä saatetaan toimijaa kehottaa vielä antamaan asiasta selvitys. Pakkokeinoin ei siirrytä, jos asia on vähäinen (siivousvälineet lattialla).

Yksiköllä on menettelytapaohje-luonnos pakkokeinojen käytöstä. Pakkokeinoin siirtymisestä neuvotellaan myös tiimipalaverissa.

Yleensä kuulemismenettely riittää saamaan toimijan toimimaan, mutta pakkokeinoja on jouduttu käyttämään.

Kohteen valvoja huolehtii siitä, että pakkotoimenpiteistä seuraa myös toimijalta edellytetyt toimenpiteet.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Kohdevalvonta:

Havainnot: Yhdistetty yleiseen osioon

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

9 Valvonnasta perittävät maksut

Havainnot:

Yksiköllä on viranomaisen hyväksymä maksutaksa. Maksullisuus koskee ilmoitus- ja hyväksymiskäsittelyjen lisäksi valvontasuunnitelman mukaisia suunnitelmallisia tarkastuksia, näytteenottoja, ja näytteiden tutkimuksia. Suunnitelmallisiin tarkastuksiin

luetaan myös uusien elintarvikehuoneistojen tarkastukset. Muutokset elintarvikelainsäädännössä huomioidaan.

Pääsääntöisesti elintarvikevalvonnassa käytetään tuntitaksoitusta, mutta laitoksille on käytössä vuosimaksu. Laitostenkin maksu perustuu käytettyyn aikaan. Tuntitaksoitusta käytetään myös viranomaisen ottamasta näytteenotosta ja näytteen kuljetuksesta tutkivaan laboratorioon. Laboratorio laskuttaa näytteen tutkimisesta oman taksansa mukaan.

Omavalvonnan toimivuuteen liittyvä näytteenotto tai puutteellisten omavalvontatutkimusten takia tapahtuva näytteenotto on niin ikään maksullista.

Elintarvikkeiden vientiin liittyvä valvonta on kuvattu maksutaksassa erikseen, siten että tuntihinta on korkeampi. (kts. kohta 6)

Valvontasuunnitelmassa on ohjeistettu laskuttamaan tarkastukseen valmistautumisesta, tarkastuksesta sekä pöytäkirjan laatimisesta. Todellisesta käytetystä työajasta laskutettiin vain osin kohdekäynnin kohteissa.

Hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä ei laskuteta erikseen. Ainoastaan asiaan liittyvä määräyksen noudattamiseen liittyvä valvonta (uusintatarkastus) laskutetaan.

Yksikkö ei saa suoraan maksuja omaan käyttöönsä.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Suositellaan laskuttamaan toimijalta tarkastukseen todella käytetty työaika.

Poikkeamat: -

10 Suunnitelma erityistilanteisiin varautumisesta, terveysvaaratilanteet ja takaisinvedot

Havainnot:

Yksiköllä on kattava toimintaohje ruokamyrkytysten ja ruokavälitteisten epidemioiden selvittämiseksi. Ohje on tehty säädösten vaatimusten mukaisesti. Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmassa on lyhyesti käsitelty erityistilanteisiin varautumista. Yksiköllä on myös koko ympäristöterveydenhuollon kattava valmiussuunnitelma, jossa on lyhyesti käsitelty mm. säteily- ja veden erityistilanteita.

Ruokamyrkytyspäilyihin liittyvät asiakirjojen ja selvitysten arkistointi on ohjeistettu ruokamyrkytysohjeessa.

Toimijoiden yhteystiedot on saatavissa Tarkastaja-järjestelmästä.

Ruokamyrkytystyöryhmän kokoonpano on säädösten mukainen.

Ruokamyrkytysten ja takaisinvetojen yhteydessä yksikkö käyttää Eviran pakkokeino- ja takaisinvento-ohjetta.

Ruokamyrkytyspäilyn selvittämishoje ja ruokamyrkytysten selvitystyöryhmä ovat toimineet käytännössä hyvin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: Epidemiaepäilyn ilmetessä humaaniterveydenhuolto osallistuu mukaan kohteen tarkastukselle.

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Poikkeamat:-

11 Viestintä ja tiedotus

Havainnot:

Viestintää on ohjeistettu valvontasuunnitelmassa, laatukäsikirjassa, ruokamyrkytysohjeessa, valmiussuunnitelmassa ja tiimisopimuksessa. Ohjeissa ei viitata toisten ohjeiden olemassaoloon.

Valvontasuunnitelmaa suunnitellaan yhdessä yksikkö- ja tiimipalavereissa. Palavereissa käsitellään valvontaan liittyviä kysymyksiä ja ongelmatilanteita yms. Palavereista laaditaan muistiot.

Tiedotusvastuu on keskitetty tulosityksikön päällikölle ja muut voivat antaa tarvittaessa lausuntoja valmistelemissaan asioissa.

Asiakaspalvelu on järjestetty puhelinpäivystyksenä. Palautetta kerätään internet-sivujen kautta.

Yksikkö käyttää viestintään sähköpostia, puhelinta, Internetiä ja sosiaalista mediaa. Lainsäädännön muutoksista tms. tiedotetaan tarkastuksilla Vantaan asukaslehdessä ja nettisivujen kautta.

Internetissä on ohjeita ja lomakkeita. Kriisitilanteessa kaupungin Internet-etusivulle ja ajankohtaissivuille saa kriisitiedotteen.

Yksikön mukaan viestintä toimii hyvin mm. Eviran, THL:n ja pelastusviranomaisten kesken.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Keskitetään viestinnän ohjeistusta mahdollisuuksien mukaan. Linkitetään ohjeet toisiinsa.

Poikkeamat: -

12 Voimavarat ja henkilöstön osaamisen varmistaminen

Havainnot:

Elintarvikevalvontaan osallistuu 12 henkilöä. Valvottavia elintarvikehuoneistoja on 1334 kpl, pois lukien alkutuotantopaikat. ELTU2013-tiedostojen mukaan Vantaalla on lisäksi 52 muuta alkutuotannon paikkaa, maidontuotantotiloja 2, ja maatilojen yhteydessä tapahtuvaa suoramyyntiä ja pakkausta 2 kpl. Vantaan väkiluku 31.1.2014 oli 208 310 henkilöä.

Yksiköllä on käytettävissä valvontasuunnitelman mukaan elintarvikevalvontaan 10,10 htv:ta. Suunnitelman mukaan suunniteltuun valvontaan on varattu 2.5 htv:ta. Suunnitelmalliseen valvontaan on laskettu vain suunniteltuihin tarkastuksiin laskettu aika.

EVO:n mukaan laskettu suunnitelmallisen valvonnan tarve on 6,7 htv:ta ja kokonaistarve on 10 -11 htv:ta. Auditoinnin jälkeen yksikössä päivitetyn laskelman mukaan on kokonaisuudessaan elintarvikevalvontaan käytettävissä kuitenkin vain 8 htv:ta, joten EVO:n mukaisen valvonnan vaje on 2-3 htv:ta. Valvontasuunnitelmassa lasketusta elintarvikevalvontaan varatusta 10,10 htv:sta kuluu todellisuudessa 2,1 htv:ta yleisiin tehtäviin, jotka eivät kuulu minkään ympäristöterveydenhuollon osa-alueen alle. Päivitetty laskelma ei kuitenkaan vielä anna riittävän selkeää kuvaa todellisesta henkilövoimavaratilanteesta.

Resurssitarvetta on esitetty hajanaisesti sekä valvontasuunnitelmassa että toteumassa.

Resurssitilanteesta on keskusteltu lautakunnan kokouksissa (Ympäristölautakunta).

Rekrytoinnin yhteydessä varmistetaan henkilökunnan riittävä pätevyys. Ammattitaitoa varmistetaan perehdytyksellä ja jatkokoulutuksilla. Tiimikokouksissa jaetaan koulusten tietoa niille jotka eivät siihen osallistuneet. Vähimmäistavoitteena on, että jokainen käy yhdessä työhönsä liittyvässä koulutuksessa vuosittain. Koulutuksen toteutumista kukin seuraa omalla excel-tiedostolla, josta tiedot kootaan ELTU-taulukkoon

Yksiköllä on kaupungin pyynnöstä laadittu koulutussuunnitelma, joka kuvaa koulutustarpeita. Suunnitelma on tyypiltään enemmänkin koulutusstrategia eikä varsinainen suunnitelma. Yksityiskohtaista koulutussuunnitelmaa ei voi laatia, koska tietoja järjestettävistä koulutuksista ei ole olemassa vielä edellisen vuoden lopussa. Määrärahoja koulutukseen on varattu niukasti

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Lasketaan tarvittava henkilövoimavaratilanne EVO:n, asukasluvun, suunnittele mattomien tarkastusten ja kohteiden määrän perusteella ja esitetään se selkeästi lautakunnalle.

Lautakunnan tulee huolehtia siitä, että henkilövoimavarat riittävät lakisääteiseen elintarvikevalvontaan.

Poikkeamat: -

13 Valvontasuunnitelman seuranta, toteutumisen arviointi ja raportointi

Havainnot:

Valvontaviranomainen on raportoinut toteumasta VASU- ja ELTU-raportissa sekä lautakunnalle toimitetussa kirjallisessa raportissa. Yksikön esimiehen mukaan on valvonnan toteutumista esitelty yksityiskohtaisemmin PowerPoint-esityksellä lautakunnan kokouksessa.

Vuonna 2012 teki yksikkö elintarvikevalvonnan suunnitelmallisia tarkastuksia lautakunnalle menneen sanallisen raportin mukaan 721 kpl ja suunnitelman ulkopuolisia 155 kpl. VASU-raportista lasketun toteuman mukaan toteutuneita suunnitelmallisia tarkastuksia oli 870 kpl. Epätasällisyyksien syynä ovat olleet valtakunnallisten tietojärjestelmien ongelmat.

Kirjallisessa toteutumisen arvioinnissa vuodelta 2012 toteumaa on verrattu omaan valvontasuunnitelmaan, mutta toteumaa ei ole verrattu EVOon. Toteumaa on verrattu valtakunnalliseen suunnitelmaa auditoinnin jälkeisessä toteutumisen arvioinnissa vuodelta 2013 selkeämmin.

VASU-raportissa on mainittu, että valvonta ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti siitä syystä, että tarkastussuunnitelma oli epärealistinen. EVOon verrattuna oli tarkastustiheyksiä kuitenkin vähennetty joissakin kohderyhmissä riittämättömin perustein. Tarkastusten määrää perustellaan riskinarvioinnilla, mutta riskinarvioinnista ei löydy riittävästi dokumentoitua perustetta. (kts. kohta 4.)

Kokonaisuudessaan valvonnan kattavuus on pieni suhteessa EVO:n suosituksiin. ELTU-raportin perusteella esim. suurtalouksien ja laitospöytäkirjojen kattavuudet olivat vain 36% ja ravintoloiden kohdalla kattavuus oli 46% EVO:n suosituksista. VASU-raportista puuttuu kattavuus-luvut kokonaan. Yksikön mukaan tämä johtui ongelmasta järjestelmissä.

VASU-raportin mukaan elintarvikevalvonnan näytteitä otettiin kaikkiaan 364, joista suunniteltuja 303.

Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan yksikössä neljä kertaa vuodessa. Lisäksi valvojat seuraavat itse omien tarkastussuunnitelmien toteutumista. Kaupungille laaditaan osavuosisraportti kolme kertaa vuodessa.

Esimies käy läpi tarkastusmäärien toteutumista ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin. Esimies seuraa alaistensa suoritteita tulos- ja kehityskeskustelujen yhteydessä ja tarvittaessa muulloinkin.

Yksiköllä ei ole omaa järjestelmää valvonnan tulosten analysointiin VASU- ja ELTU-raportoinnin lisäksi. Projekteista laaditaan projektiyhteenvedot. Kaikenkaikkiaan toteumaraporteissa on niukasti pohdintaa poikkeamista ja alhaisista luvuista.

Valvonnan toteutumista kuvaavat raportit toimitetaan Ympäristölautakunnalle, AVI:n ja Evira:an lainsäädännön ohjeiden mukaisesti.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Tarkennetaan valvonnan toteutumista kuvaavia lukuarvoja ja niiden lähteitä jatkossa.

Lisätään raportteihin pohdintaa syistä ja muutostarpeista, jos valvonnan toteutumista kuvaavat luvut ovat alhaisia.

Poikkeamat: Tarkastusten kattavuus on suhteessa EVOon alhainen. (EVO 2012)

14 Valvonnan työvälineet

Havainnot:

Yksiköllä on käytössään hyvät uudehkot tilat. Valvojilla on käytettävissään hyvin valvontaan tarvittavia työvälineitä.

Toimivallat on delegoitu säädösten mukaan.

Yksikkö tiedostaa puolueettomuuden ja esteettömyyden vaatimukset toiminnassaan.

Oiva järjestelmän kautta valvontatiedot julkistetaan lainsäädännön vaatimusten mukaan. Projektityhteenvedot julkaistaan internetissä. Oiva-järjestelmän ulkopuoliset tarkastuspöytäkirjat saa pyydettäessä, niiltä osin kun ei ole kyseessä salassa pidettävät tiedot.

Yksikössä järjestetään säännöllisesti yksikköpalavereja, joissa käsitellään yhdessä asioita eri ympäristöterveydenhuollon osa-alueita valvovien viranhaltijoiden kanssa. Yhteistyötä eri viranomaisten kanssa tehdään mm. neuvottelemalla säännöllisesti terveydenhuollon, pelastusviranomaisten ja rakennusvalvonnan edustajien kanssa. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö kuuluu "Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialaan, jolla on laajennettu johtoryhmä. Ympäristönsuojelun ja viheralueyksikön kanssa tehdään suoraan paljon yhteistyötä.

Yksikkö ei ole toteuttanut sisäisiä auditointeja. Ulkopuolinen taho on auditoinut valvontaa syksyllä 2013.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: yhteyshenkilöt kunnan eri toimivaltaisten tahojen kanssa (mm. rakennusvalvonta), yhteistyöpalaverit

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

15 Vuoden 2013 painopisteet aluehallintoviraston toteuttamassa kunnallisen elintarvikevalvonnan auditoinnissa (rasti auditointiin sisällytetyt painopisteet ja kirjaa havainnot)

Valvontakirjanpito

Havainnot: kts. kohta 7.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Viranomaisvalvonnan näytteenotto ja tutkimukset

Havainnot: Havainnot on yhdistetty yleisiin havaintoihin kohta 5.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Toimijan omavalvontanäytteitä ja tutkimuksia koskevan valvonnan arviointi

Havainnot: Havainnot on yhdistetty yleisiin havaintoihin.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Toimijan HACCP – järjestelmää koskevan valvonnan arviointi

Havainnot:

Toimija oli laatinut toimintaa kuvaavat vuokaaviot, joissa oli tarkastettavan osa-alueen prosessikuvaus ja sille arvioidut kriittiset valvontapisteet (CCP) sekä laadun valvonnan kannalta oleellisia laadunhallintapisteitä (QP). CCP-pisteille on raja-arvot. Tarkastuksella laitoksen valvoja tarkasti CCP- ja QP-pisteiden kirjauksia. Valvottavan kohteen valvontasuunnitelma oli viisi vuotta vanha eikä siinä syvällisemmin ollut kuvattu HACCP-järjestelmän valvomista.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Kirjataan paremmin laitosten valvontasuunnitelmiin näkyviin HACCP- perusteisen omavalvonnan valvonta. Valvontasuunnitelma päivitetään säädösten ja toiminnan mukaiseksi.

Poikkeamat: -

Pakkausmerkintöjen selvyyteen ja elintarvikkeen nimeen liittyvien vaatimusten valvonnan arviointi

Havainnot: Kohdekäyntien yhteydessä tarkastettiin pakkausmerkintöjä. Tarkastuksella tarkastettiin aiempien kehotusten toteutumista liittyen pakkausmerkintöihin. Valvoja antoi kehotuksen puutteellisten pakkausmerkintöjen korjaamiseksi.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Lisäainevalvonta – asiakirjojen ja HACCP:n arviointi lisäaineiden osalta

Havainnot: Lisäainevalvontaa on tehty Eviran valvontahankkeen puitteissa.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: -

Poikkeamat: -

Kontaktimateriaalivalvonta – kontaktimateriaalitoimijoiden asiakirjojen ja GMP:n arviointi sekä elintarvikealan toimijoiden asiakirjojen arviointi

Havainnot: Valvojat tarkastivat kohdekäynnillä kontaktimateriaalien elintarvikekelpoisuustodistusten asianmukaisuutta.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset: Huomioidaan Eviran ohjeet kontaktimateriaalien valvonnalle (ohje 17018/2). Huomioidaan valvonta laitoskohtaisissa valvontasuunnitelmissa.

Poikkeamat: -

Sivutuotevalvonta

Havainnot: Kohdekäynneillä valvojat tarkastivat sivutuotteiden säädösten mukaista käsittelyä. Yhdessä kohteessa valvoja kehotti toimijaa täydentämään omavalvontasuunnitelmaa sivutuotteiden osalta ja laatimaan säädösten mukaiset kuljetusasiakirjat. Tällä kohteella sivutuotteiden valvonta oli mukana myös laitoksen valvontasuunnitelmassa. Toisten laitosten valvontasuunnitelmassa sivutuotteita ei oltu huomioitu.

Vahvuudet / hyvät käytännöt: -

Kehittämiskohteet / kehitysehdotukset:

Kirjataan paremmin laitoskohtaisiin valvontasuunnitelmiin näkyviin sivutuotteiden käsittelyn valvonta.
(Eviran ohje 16010/2 kohta 4.)

Poikkeamat: -

16 Yhteenveto

Etelä-Suomen aluehallintovirasto auditoi Vantaan elintarvikevalvonnan järjestämistä tammikuussa 2014. Aluehallintovirastoille veloitettusta kuntien elintarvikevalvonnan ohjaamisesta ja arvioinnista (auditoinnista) on säädetty mm. elintarvikelaissa 23/2006 ja valvonta-asetuksessa (EY 882/2004). Vantaan auditoinnissa käytettiin vielä Eviran vuoden 2013 ohjeistusta, missä ohjaamisesta ja arvioinnista käytettiin vielä auditointikäsitettä.

Vantaan elintarvikevalvontaa on edellisen kerran arvioitu 2005 ns. elintarvikevalvonnan vaatimuksenmukaisuuden arviointina.

Vantaan elintarvikevalvontaa toteutetaan vuosittain päivitettävän Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman pohjalta. Valvontasuunnitelma sisältää suunnitelman elintarvikevalvonnasta, joka on laadittu valtakunnallisen elintarvikevalvontaohjelman pohjalta.

Valvontasuunnitelmasta ei selviä elintarvikevalvontaan tarvittavaa todellista henkilövoimavaratarvetta. Henkilöresurssit vaikuttavat edelleen (vrt. 2005) riittämättömiltä, kun toteuttaa verrataan valtakunnallisiin vaatimuksiin. Niukat henkilöresurssit näkyvät myös puutteellisessa dokumentoinnissa vaikka itse valvontatyö on laadukasta.

Vuoden 2013 elintarvikevalvontasuunnitelmassa tarkastustiheyksiä oli vähennetty yli 50% valtakunnallisista suosituksista, mikä ei ole voimassa olevan ohjeistuksen mukaan sallittua. Vähentämistä ei ole perusteltu dokumentoidulla riskinarvioinnilla kuten on ohjeistettu. Yksikön arvion perusteella oli valvontasuunnitelma vuonna 2012 toteutunut 80%:sti. Verrattaessa valtakunnalliseen ohjeistukseen (EVO) oli joitakin elintarvikehuoneistoja kuitenkin tarkastettu huomattavasti harvemmin kuin voimassa olevat ohjeet sallivat, toisaalta joidenkin kohteiden tarkastustiheyksiä oli lisätty. Valvontaa on kohdennettu suuriin yrityksiin ja vientilaitoksiin ja siten saatu valvonta vaikuttamaan laajoihin ihmisryhmiin. Huolestuttavaa on kuitenkin, että laitoskeittiöt ovat jääneet vähemmälle valvonnalle. Vuonna 2013 laitoskeittiöiden valvonnasta suoriuduttiin jo paremmin.

Viranomaisten näytteenottosuunnitelmat eivät täysin täyttäneet säädösten vaatimuksia eivätkä osoittaneet riittävästi, että säädösten vaatimat näytteet tulevat tutkituiksi.

Puutteista huolimatta elintarvikevalvonta on laadukasta ja pääsääntöisesti lainsäädännön vaatimukset täyttävää. Yksiköllä on koko ajan kehittyvä laatujärjestelmä. Valvontaa tekevä henkilökunta on pätevää, kokenutta ja motivoitunutta. Yksiköllä on hyvä ammattitaitoinen esimies. Yksikössä on hyvä yhteishenki ja toimiva keskusteluyhteys. Keskusteluyhteys on paikannut menettelytapaohjeiden puuttumista. Lisäksi yksiköllä on hyviä valvontatyötä tukevia omia käytäntöjä esim. viranomaisyhteistyön saralla.

Verrattaessa valvontaa vuonna 2005 tehtyyn elintarvikevalvonnan vaatimusten mukaisuuden arviointiin, on yksikössä tapahtunut edistymistä ja annettuja kehitysehdotuksia on toteutettu tehokkaasti

Heikentyneessä taloustilanteessa ympäristölautakunnan tulee huolehtia siitä, että lakisääteiset velvoitteet hoidetaan. Vantaalla on edelleen maan tärkeimpiä elintarvikehuoltoon liittyviä laitoksia.

5 Päivämäärä

23.4.2014

Kaarina Lahti

Pääauditoijan allekirjoitus

Aluehallintovirasto lähettää tämän auditointiraportin tiedoksi osoitteeseen:
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Kirjaamo, Mustialankatu 3, 00790 Helsinki